

СТ А Н О В И Щ Е

От: *доц. д-р Николай Тодоров Колев*
Институт за държавата и правото при БАН
Доцент по гражданско и семейно право

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност в УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Велко Цанков Джилизов*
Тема на дисертационния труд: *„Имуществената отговорност на банката за неразрешени платежни операции в електронна среда“*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 3721/18.11.2025 г. на Заместник-Ректора по научноизследователската дейност на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към Катедра „Частноправни науки“ на Юридическия факултет на УНСС по научна специалност „Гражданско и семейно право“. Обучението е осъществено в *свободна* форма (докторант на самостоятелно (платено) обучение). Положил е успешно изпитите в рамките на докторантурата и представените публикации значително надхвърлят необходимия брой публикации по темата на дисертацията.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Докторантът е представил дисертационен труд на тема „Имуществената отговорност на банката за неразрешени платежни операции в електронна среда“. Темата е безспорно актуална, включително и в съдебната практика, а в българската правна литература липсва

цялостно и систематично изследване на този институт. Представеният дисертационен труд е в обем от 303 страници, включващи и библиографска справка от 97 източника, сред които 64 съчинения на български език и 33 съчинения на английски, френски, италиански и холандски език.

В българската правна теория въпросите на отговорността на банката при неразрешени платежни операции в електронна среда са разглеждани в отделни статии, студии и монографии в областта на търговско и в частност банково право. Трябва да се отбележи, че представеният дисертационен труд е задълбочено и самостоятелно съчинение, посветено изцяло на поставения въпрос, като предлага първото систематично изследване на този институт в неговата цялост.

Дисертацията съдържа първото систематично и последователно изследване на имуществената отговорност на банката за неразрешени платежни операции в електронна среда, което само по себе си определя неговия приносен характер. Темата има комплексен характер, тъй като при анализа неизбежно се засягат общотеоретични въпроси на гражданската отговорност, въпроси на общата теория на гражданското право, въпроси от областта на облигационно право, търговско право, банково право, право на ЕС, както и технически аспекти на електронните платежни инструменти. Докторантът се е справил успешно с необходимостта от интердисциплинарен подход, което показва дълбочината на познанията му и способността му за научен анализ.

Съчинението е разделено на увод и пет глави, като завършва със заключение и библиография. Дисертантът изхожда от понятието за гражданска отговорност, за да пристъпи към изясняване на същността на имуществената отговорност на банката при неразрешени електронни платежни операции. Направен е исторически и сравнително-правен преглед на развитието на института, включително в правото на ЕС. Разгледани са понятието за неразрешена платежна операция в електронна среда и наличните практически проблеми (стр. 29 – 38), целите и функциите на имуществената отговорност на банката – обезщетителна (компенсаторна), обезпечителна (гаранционна) и превантивна (стимулираща) (стр. 38 – 44), правоотношенията между банката и платеца като обективно основание на противоправността (стр. 44 – 61), субектите, съдържанието и обекта на правоотношението. Направени са и съответни разграничения от отговорността на довереника по договора за поръчка и на влогоприемателя по договора за банков паричен влог и от изпълнението на привиден кредитор.

В Глава втора дисертантът обосновава становището си, че имуществената отговорност на банката за неразрешени платежни операции в електронна среда е самостоятелен вид гражданска имуществена отговорност на банката, който се различава от договорната и деликтната отговорност. Особено ценен е анализът, в който авторът разглежда аргументите „за“ и „против“ квалифицирането на отговорността като деликтна или договорна и на тази основа обосновава извода, че тя представлява самостоятелен вид гражданска отговорност, обусловена от специфичните цели и функции на института.

На тази основа в Глава трета са разгледани елементите от фактическия състав на отговорността – поведение на банката и дължимата от нея грижа, противоправност, вреда, причинна връзка и вина, които са систематизирани и анализирани подробно, като са подчертани съотношението и връзката между тях. Приносен характер има анализът на дължимата грижа на банката и на въпроса дали разглежданата имуществена отговорност на банката има безвиновен характер.

В Глава четвърта дисертантът се спира на основанията за освобождаване или ограничаване на отговорността на банката, в частност за действието на освобождаващите клаузи и разликите в техния ефект при договор с потребител или непотребител, както и на извъндоговорните основания за освобождаване от отговорност.

Дисертацията завършва в Глава пета с анализ на материалноправните последици на отговорността, както и на способите и процедурите за разрешаване на платежни спорове и реализирането на имуществената отговорност на банката при неразрешени платежни операции в електронна среда.

В заключението са формулирани научните и практико-приложни резултати от изследването, както и ясни и конкретни предложения за усъвършенстване на законодателството.

По този начин авторът е обсъдил в пълнота всички въпроси по поставената тема, а направените заключения са добре аргументирани и убедителни. В дисертационния труд е използван значителен научен апарат, като дисертантът е анализирал цялата съвременна българска и значителна чуждестранна литература по въпроса, изяснявайки противоречията в теорията и допълвайки ги със собствени аргументи. Там, където не възприема определени виждания, той спори с тях коректно и обосновава. Прави впечатление, че по всеки дискуссионен въпрос авторът изяснява представените в теорията становища и винаги обосновава своето лично становище. Достойнство на труда е и подробният сравнително правен и исторически анализ.

Дисертационният труд е оригинално научно изследване и не са открити данни за плагиатство.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Докторантът разработва поставените въпроси задълбочено, като демонстрира способност за детайлен, систематичен и критичен анализ на проблемите относно неразрешените платежни операции в електронна среда и имуществената отговорност на банката. Г-н Велко Джилизов последователно изпълнява поставените в увода цели и задачи, като изгражда аргументирана и логически последователна концепция за правната природа, фактическия състав, съдържанието и границите на имуществената отговорност на банката. Авторът проявява умение да извежда и обосновава самостоятелни изводи по дискуссионните въпроси. При анализа на всеки един въпрос, касаещ разглеждания институт, той изхожда от изразените в теорията становища, а след това разглежда проявленията и особеностите в хипотезата на разглежданата тема, като винаги изразява аргументирано собствено становище.

Методологически трудът се отличава с прецизно използване на исторически, сравнителноправен и формално-догматичен методи. Дисертантът умело съчетава теоретичния анализ с практически ориентирани наблюдения и заключения, което придава на изследването значима научно-приложна стойност. Особено впечатление прави последователното проследяване на развитието на уредбата в правото на ЕС и отражението ѝ върху националното законодателство, както и внимателното изследване на съдебната практика, включително решения на ВКС и долустоящи съдилища.

В обобщение, дисертантът успява да аргументира виждането си за правната същност на отговорността по чл. 79 ЗПУПС, да анализира предпоставките за нейното възникване и съдържанието ѝ, да разгледа основанията за освобождаване от отговорност и да предложи своето виждане за проблемите при реализирането ѝ.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Както вече посочих, дисертацията представлява първото монографично изследване, посветено изцяло на имуществената отговорност на банката за неразрешени платежни операции в електронна среда. Като съществени научни приноси следва да бъдат открити:

– изясняването на правната природа на отговорността по чл. 79

ЗПУПС и аргументираната позиция, че тя представлява самостоятелен вид гражданска отговорност, различна както от договорната, така и от деликтната отговорност;

– задълбоченият анализ на фактическия състав, пораждащ отговорността на банката, включително поведението на банката и дължимата от нея грижа, противоправността, вредата и причинната връзка;

– систематизирането на основанията за освобождаване или ограничаване на отговорността, с ясно разграничение на хипотезите на имуществена отговорност към потребители и непотребители;

Като особено ценни следва да се посочат и предложенията *de lege ferenda*, които са многобройни, конкретни и добре аргументирани.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Приложените статии още веднъж доказват уменията на дисертанта да тълкува и анализира актуални и съществени правни проблеми относно поставената тема и да достига до изводи, които са и с практическо значение.

6. Оценка на автореферата

Представеният автореферат е подготвен според приложимите нормативни изисквания и отразява основните резултати, постигнати в дисертацията. В структурно отношение той се припокрива със структурата на дисертационния труд, като представя в синтезиран вид разглежданите в дисертацията проблеми и техния критичен анализ, както и направените от докторанта изводи по така поставените проблеми.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Към труда могат да се отправят известни препоръки, които по никакъв начин не касаят разсъжденията и анализа на автора по същество.

Предложенията *de lege ferenda* заслужава да бъдат формулирани в основния текст на дисертацията на съответното систематично място, вместо да се въвежда препратка в бележка под линия към съответната точка от заключението, където те са поместени, например бел. под линия № 473 на стр. 132, бел. под линия 475 на стр. 133, бел. под линия 491 на стр. 139, и други. Това се налага, на първо място, поради значението на

предложенията де леге ференда, които в голяма степен определят ценността на направения юридически анализ. На второ място, с предложенията де леге ференда завършва анализът на поставения въпрос и тяхното систематично място е именно в тази част от работата, където се съдържа анализът, който обосновава съответното предложение де леге ференда. Няма пречка, разбира се, предложенията де леге ференда да бъдат поместени и в заключителната част на работата.

Може да се помисли също дали има нужда от буквално цитиране на текста на нормативни разпоредби или е достатъчно само позоваването на тях.

8. Заключение

Представеният дисертационен труд на тема „Имуществената отговорност на банката за неразрешени платежни операции в електронна среда“ трябва да бъде оценен като навременно и задълбочено изследване на незадълбочено разработена досега в българската теория тема с несъмнено практическо значение. Дисертацията съдържа множество приноси моменти, а застъпените в нея тези и изводи са добре аргументирани. Дисертационният труд съдържа научни или научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката, и показва, че докторантът притежава задълбочени теоретични знания и способности за самостоятелни научни изследвания.

Предвид гореизложеното, считам, че представеният дисертационен труд покрива напълно нормативните изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Гражданско и семейно право“, от Велко Цанков Джилизов, докторант на самостоятелно (платено) обучение в Юридическия факултет при Университета за национално и световно стопанство. Поради което предлагам убедено на членовете на научното жури да гласуват тя да бъде присъдена на г-н Велко Цанков Джилизов.

30.12.2025 г.
Град София

Подпис:
доц. д-р Николай Колев

OPINION

From: *Assoc. Prof. Dr. Nikolay Todorov Kolev*
Institute for State and Law at the Bulgarian Academy of Sciences
Associate Professor of Civil and Family Law

Subject: Dissertation for awarding an educational and scientific degree
"Doctor" in Civil and Family Law at the UNWE.

Author of the dissertation: *Velko Tsankov Dzhilizov*
Topic of the dissertation: *The pecuniary liability of the bank for
unauthorized payment transactions in electronic environment*

Grounds for submission of the opinion: participation in the Scientific Jury for the discussion of the dissertation in accordance with Order No 3721/18.11.2025 of the Deputy-Rector for Research of the UNWE.

1. Information about the PhD candidate

The PhD candidate was admitted to the Doctoral Programme at the Department of Private Law Sciences at the Faculty of Law of the UNWE in the field of Civil and Family Law. The training is carried out in a *free* form of education (PhD student on independent (paid) training). He has successfully passed the exams within the PhD program, and the presented publications significantly exceed the required number of publications on the topic of the dissertation.

2. General characteristics of the presented dissertation

The PhD candidate has presented a dissertation on the topic *The pecuniary liability of the bank for unauthorized payment transactions in electronic environment*. The topic is undoubtedly relevant, including in the case law, and there is no comprehensive and systematic analysis of this topic in the Bulgarian legal literature. The presented dissertation consists of 303 pages,

including a bibliographic reference from 97 sources, including 64 works in Bulgarian and 33 works in English, French, Italian and Dutch.

In Bulgarian legal theory, the issues of the bank's liability in case of unauthorized payment transactions in the electronic environment are discussed in separate articles, studies and monographs in the field of commercial and banking law. It should be noted that the presented dissertation is an in-depth and independent analysis devoted entirely to this question, containing the first systematic study of this institute in its entirety.

The dissertation contains the first systematic and consistent study of the bank's pecuniary liability for unauthorized payment transactions in an electronic environment, which in itself determines its scientific contribution. The topic is complex, and the analysis inevitably analyses general theoretical issues of civil liability, issues of the general theory of civil law, issues in the field of contract law, commercial law, banking law, EU law, as well as technical aspects of electronic payment instruments. The PhD candidate has successfully coped with the need for an interdisciplinary approach, which shows the depth of his knowledge and his ability for scientific analysis.

The work is consisting of introduction and five chapters, ending with a conclusion and bibliography. The dissertation starts from the concept of civil liability in order to proceed to clarify the essence of the bank's pecuniary liability in case of unauthorized electronic payment transactions. A historical and comparative legal review of the development of the institute has been made, including in EU law. The concept of an unauthorized payment transaction in an electronic environment and the existing practical problems are examined (pp. 29 – 38), as well as the purposes and functions of the bank's pecuniary liability – compensatory (compensatory), collateral (guarantee) and preventive (stimulating) (pp. 38 – 44), the legal relations between the bank and the payer as an objective basis for illegality (pp. 44 – 61), the subjects, content and object of the legal relationships. Appropriate distinctions have also been made from the liability of the trustee under the mandate contract and the depositary under the contract for a bank money deposit and from the performance to apparent creditor.

In Chapter Two, the dissertation substantiates the opinion of the author that the bank's pecuniary liability for unauthorized payment transactions in an electronic environment is an independent type of civil pecuniary liability of the bank, which differs from the contractual and tort liability. Important is the analysis in which the author examines the arguments "pro" and "contra" the qualification of liability as tort or contractual and on this basis the author justifies the conclusion that it is an independent separate type of civil liability, conditioned by its specific goals and functions.

On this basis, Chapter Three examines the elements of the conditions of the liability – the bank's conduct and its due care, illegality, damage, causal link and guilt, which are summarized and analysed in detail, emphasizing the correlation between them. The analysis of the bank's due care and the question whether the bank's property liability is objective or requires culpable behaviour represents a scientific contribution.

In Chapter Four, the dissertation focuses on the grounds for exemption or limitation of the bank's liability, in particular the effect of the exemption clauses and the differences in their effect in a contract with a consumer or a non-consumer, as well as on the non-contractual grounds for exemption from liability.

The dissertation ends in Chapter Five with an analysis of the substantive legal consequences of liability, as well as of the methods and procedures for resolving payment disputes and the realization of the bank's pecuniary liability in case of unauthorized payment transactions in an electronic environment.

The conclusion formulates the scientific and practical results of the study, as well as clear and specific proposals for improving the legislation.

In this way, the author has fully discussed all the questions on the topic, and the conclusions made are well reasoned and convincing. A significant scientific apparatus has been used in the dissertation, as the dissertation has analysed all contemporary Bulgarian and important foreign literature on the topic, clarifying the contradictions in the theory and supplementing them with his own arguments. Where he does not accept certain views, he argues with them correctly and reasonably. It is noteworthy that on each controversial issue, the author clarifies the opinions presented in the theory and always justifies his personal opinion. A detailed comparative and historical analysis is also an advantage of the work.

The dissertation is an original scientific research work, and no evidence of plagiarism has been found.

3. Evaluation of the scientific and practical results

The PhD candidate develops the questions raised in depth, demonstrating the ability for detailed, systematic and critical analysis of the problems regarding unauthorized payment transactions in the electronic environment and the pecuniary liability of the bank. Mr. Velko Dzhilizov consistently fulfils the goals and objectives set out in the introduction through presenting a reasoned and logically consistent concept of the legal nature, conditions, content and limits of the bank's pecuniary liability. The author shows the ability to draw and substantiate independent conclusions on the discussed issues. In the analysis of

each issue concerning the topic, he starts from the opinions expressed in the theory, and then considers the specifics and features of the topic under consideration, always expressing his own reasoned opinion.

Methodologically, the work is distinguished by the precise use of historical, comparative and formal-dogmatic methods. The dissertation combines theoretical analysis with practice-oriented observations and conclusions, which gives the research significant scientific and practical value. Particularly impressive is the consistent follow-up of the development of the EU law framework and its impact on national legislation, as well as the careful study of the case law, including decisions of the Supreme Court of Cassation and lower courts.

In summary, the PhD candidate manages to substantiate his view of the legal essence of the liability under Art. 79 of the Law on the Payment Services and Payment Systems, to analyse the prerequisites for its occurrence and its content, to consider the grounds for exemption from liability and to offer its view on the problems in its implementation.

4. Evaluation of scientific and practical contributions

As I have already indicated, the dissertation is the first monographic study devoted entirely to the pecuniary liability of the bank for unauthorized payment transactions in an electronic environment. As significant scientific contributions, the following should be specifically highlighted:

- the clarification of the legal nature of the liability under Art. 79 of the Law on the Payment Services and Payment Systems, and the position that it constitutes an independent separate type of civil liability, different from both contractual and tort liability;
- the in-depth analysis of the conditions for the bank's liability, including the bank's conduct and due care, illegality, damage and causation;
- the systematization of the grounds for exemption or limitation of liability, with a clear distinction between the hypotheses of pecuniary liability towards consumers and non-consumers;

The proposals *de lege ferenda*, which are numerous, specific and well-reasoned, should also be pointed out as particularly valuable.

5. Evaluation of the publications

The presented articles once again prove the ability of the PhD candidate to interpret and analyse current and significant legal problems regarding the topic and to reach conclusions that are also of practical importance.

6. Evaluation of the abstract

The presented abstract is prepared in accordance with the applicable regulatory requirements and reflects the main results achieved in the dissertation. Structurally, it overlaps with the structure of the dissertation, presenting in a summarized form the problems discussed in the dissertation and their critical analysis, as well as the conclusions made by the PhD candidate on the problems.

7. Critical notes, recommendations and questions

Certain recommendations can be made to the work, which in no way concern the content and reasoning of the author.

The proposals *de lege ferenda* deserve to be formulated in the main text of the dissertation in the appropriate systematic place, rather than in a reference in a footnote to the relevant point of the conclusion where they are placed, for example, footnote 473 on page 132, footnote 475 on page 133, footnote 491 on page 139, and others. This is necessary, first of all, because of the importance of the *de lege ferenda* proposals, which to a large extent determine the value of the legal analysis made. Secondly, the *de lege ferenda* proposals conclude the analysis of the question raised and their systematic place is precisely in that part of the work where the analysis that justifies the respective *de lege ferenda* proposal is contained. There is no obstacle, of course, the proposals *de lege ferenda* to be included also in the final part of the work.

It can also be considered whether there is a need to literally quote the text of regulatory provisions or whether simply to refer to them is sufficient.

8. Conclusion

The presented dissertation on the topic "The pecuniary liability of the bank for unauthorized payment transactions in electronic environment" should be evaluated as a timely and in-depth study of a topic with undoubted practical significance that has not been thoroughly developed so far in the Bulgarian theory. The dissertation contains many contributing points, and the theses and conclusions presented in it are well reasoned. The dissertation contains scientific or practical results that represent an original scientific contribution, and shows that the PhD candidate has in-depth theoretical

knowledge and abilities for independent scientific research.

In view of the above, my conclusion is that the presented dissertation fully meets the regulatory requirements for acquiring the educational and scientific degree "Doctor" in the field of higher education 3. Social, Economic and Legal Sciences, professional field 3.6. Law, scientific area "Civil and Family Law", by Velko Tsankov Dzhilizov, PhD candidate at the Faculty of Law at the University of National and World Economy. That is why I propose the members of the scientific jury to vote that it be awarded to Mr. Velko Tsankov Dzhilizov.

30.12.2025
City of Sofia

Signature:
Assoc. Prof. Dr. Nikolay Kolev